

עירובין דף לד

שאלה: האי אילן היכי דמי?

אי דלית ביה ארבעה - מקום פטור הוא ואי דאית ביה ארבעה - כי נתנו בכלכלה מאי הוי?

תשובה 1: אמר רבינא: רישא דאית ביה ארבעה, סיפא דלית ביה ארבעה, וכלכלה משלימתו לארבעה. ורבי סבר לה כרבי מאיר דאמר: חוקקין להשלים. וסבר לה כרבי יהודה - דאמר: בעינן עירוב על גבי מקום ארבעה, וליכא.

תשובה 2: רבי ירמיה אמר: שאני כלכלה הואיל ויכול לנטותה ולהביאה לתוך עשרה.

קושי 1: כיצד הוא עושה? מוליכו בראשון ומחשיך עליו, ונוטלו ובא לו. בשני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו. אמאי? נימא: כיון דאי בעי אמטויי מצי ממטי ליה, אף על גב דלא אמטייה - כמאן דאמטייה דמי!
תירוץ: אמר רבי זירא: גזירה משום יום טוב שחל להיות אחר שבת.

קושי 2: נתכוון לשבות ברשות הרבים, והניח עירובו בכותל, למטה מעשרה טפחים - עירובו עירוב, למעלה מעשרה טפחים - אין עירובו עירוב. נתכוון לשבות בראש השוכך או בראש המגדל, למעלה מעשרה טפחים - עירובו עירוב, למטה מעשרה טפחים - אין עירובו עירוב. ואמאי? הכי נמי נימא: הואיל ויכול לנטותה ולהביאו לתוך עשרה!
תירוץ 1: אמר רבי ירמיה: הכא במגדל מסומר עסקינן.
תירוץ 2: רבא אמר: אפילו תימא במגדל שאינו מסומר, והכא במגדל ארוך עסקינן, דאי ממטי ליה פורתא אזיל חוץ לארבע אמות.
הסבר פרטי המקרה: היכי דמי? אי דאיכא כוותא ומתנא - לייתיה בכוותא ומתנא! - דלית ליה כוותא ומתנא.

נתנו בכור אפילו עמוק מאה אמה וכו'.
קושי:

האי בור דקאי היכא?

אילימא דקאי ברשות היחיד - פשיטא, רשות היחיד עולה עד לרקיע. וכי היכי דסלקא לעיל - הכי נמי דנחתא לתחת.
ואלא דקאי ברשות הרבים. דנתכוון לשבות היכא?
אי למעלה - אי במקום אחד הוא ועירובו במקום אחר הוא!
אי למטה - פשיטא, הוא ועירובו במקום אחד!

תירוץ: לא צריכא, דקאי בכרמלית, ונתכוון לשבות למעלה, ורבי היא. דאמר: כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות.

משנה. נתנו בראש הקנה או בראש הקונדס, בזמן שהוא תלוש ונעוץ - אפילו גבוה מאה אמה הרי זה עירוב. **קושי:** רמי ליה רב אדא בר מתנא לרבא: תלוש ונעוץ - אין, לא תלוש ונעוץ - לא. מני - רבנן היא, דאמרי: כל דבר שהוא משום שבות - גזרו עליו בין השמשות. והא אמרת רישא רבי, רישא רבי וסיפא רבנן?

תירוץ 1: אמר ליה: כבר רמי ליה רבי בר חמא לרב חסדא, ושני ליה: רישא רבי וסיפא רבנן.
תירוץ 2: רבינא אמר: כולה רבי היא, וסיפא - גזירה שמא יקטום.

מקרה: ההוא פולמוסא דאתא לנהרדעא, אמר להו רב נחמן: פוקו עבידו כבושי כבשי באגמא, ולמחר ניזיל וניתיב עלויהו.

קושי: איתיביה רבי בר חמא לרב נחמן, ואמרי לה רב עוקבא בר אבא לרב נחמן: תלוש ונעוץ - אין, לא תלוש ולא נעוץ - לא.
תירוץ: אמר ליה: התם בעוזרדין.

חיזוק לתירוץ: ומנא תימרא דשני לן בין עוזרדין לשאין עוזרדין דתניא: **הקנין והאטדין וההגין - מין אילן הן, ואינן כלאים בכרם.** ותניא אידך: **הקנים והקידן והאורבנין - מין ירק הן, והן כלאים בכרם.** קשיא אהדדי! אלא שמע מיניה: כאן - בעוזרדין, כאן - בשאין עוזרדין. שמע מיניה.

קושי צדדי על הברייתא שהביאו: וקידה מין ירק הוא? והתנן: **אין מרכיבין פגם על גבי קידה לבנה, מפני שהוא ירק באילן!**
תירוץ: אמר רב פפא: קידה לחוד, וקידה לבנה לחוד.

משנה. נתנו במגדל ואבד המפתח - הרי זה עירוב, רבי אליעזר אומר: אם אינו יודע שהמפתח במקומו - אינו עירוב.

קושי: ואמאי? הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא!
תירוץ: רב ושמואל דאמרי תרוייהו: הכא במגדל של לבנים עסקינן; ורבי מאיר היא, דאמר: פוחת לכתחילה ונוטל, דתנן: **בית שמילאהו פירות, סתום ונפחת - נוטל ממקום הפחת. רבי מאיר אומר: פוחת ונוטל לכתחילה.** והאמר רב נחמן בר אדא אמר שמואל: באוירא דליבני, הכא נמי - באוירא דליבני.